

Масло Д. О.,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: Баканова О. Ф.,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, завідувач кафедри
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут», м. Харків, Україна

ТЕНІС ЯК ЗАСІБ ДЕСТИГМАТИЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Вступ. Сьогодні вища освіта в Україні орієнтована на забезпечення інклюзивного освітнього середовища, в якому кожен здобувач вищої освіти, незалежно від стану здоров'я та особливих освітніх потреб, має рівні права на якісну освіту та соціальну інтеграцію. Проте здобувачі вищої освіти з особливими освітніми потребами часто стикаються з явищем стигматизації та соціальної ізоляції, що негативно впливає на їхню самооцінку, мотивацію до навчання та рівень якості життя.

На думку І. В. Степанової зі співавторами [5], основним завданням фізичного виховання в закладах вищої освіти є зміцнення здоров'я в студентській молоді протягом навчання одночасно із забезпеченням належного рівня їхньої психофізичної готовності до майбутньої професійної діяльності.

І. В. Бурлака і А. В. Лукачина [2] вважають, що основу фізичного виховання зазначеного контингенту становить планомірна робота з популяризації занять різними видами рухової активності, водночас програма з фізичного виховання для закладів вищої освіти містить матеріал із ігрових видів спорту, серед яких теніс відіграє велику роль.

Одним із перспективних засобів подолання стигми та сприяння соціальній інтеграції є залучення здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами до занять великим тенісом.

Актуальність дослідження зумовлена недостатньою вивченістю потенціалу великого тенісу як ефективного засобу дестигматизації та соціальної адаптації здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.

Мета дослідження: вивчити ефективність використання великого тенісу як засобу дестигматизації здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення наукової та методичної літератури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теніс належить до найпопулярніших видів спортивних ігор в Україні. В системі фізичного виховання здобувачів вищої освіти він займає важливе місце. Цей вид рухової активності характеризується багатим і різноманітним руховим змістом, тому заняття великим тенісом сприяють поліпшенню функціонального стану

IV Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, СПОРТУ, ЗДОРОВОГО СПОСОБУ
ТА ЯКОСТІ ЖИТТЯ РІЗНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ»

серцево-судинної і дихальної систем, глибинного і периферичного зору; підвищенню рівня розвитку фізичних якостей; вирішенню оздоровчих, виховних та освітніх завдань [4].

Заняття з фізичного виховання з використанням елементів тенісу є ефективним засобом вирішення проблеми формування вольових якостей в студентської молоді. Завдяки формуванню вольових якостей (самостійність, сміливість, ініціативність, наполегливість, самоствердження) здобувачі вищої освіти можуть мобілізувати свої знання, вміння та сили на відносно тривалу і складну боротьбу з труднощами, долати зовнішні та внутрішні перешкоди, що виникають в їхній життєдіяльності під час досягнення поставлених завдань, необхідної мети, зокрема успіху в професійній діяльності.

Заняття тенісом позитивно впливає на функціональний і фізичний стан; сприяють зміцненню опорно-рухового апарату, поліпшенню аеробної витривалості, зняттю емоційної напруги та стабілізації нервової системи [2].

За даними О. Ф. Баканової [1], систематичні заняття великим тенісом сприяють поліпшенню фізичного, функціонального та психологічного стану, формування вольових якостей в здобувачів вищої освіти.

Заняття тенісом, як зазначають С. М. Жуков і А. В. Лукачіна [3], забезпечують розвиток фізичних, психофізичних та психічних якостей в здобувачів вищої освіти.

М. В. Супруненко і О. М. Коломєйцевої [6] вважають, що заняття тенісом позитивно впливають на функціональний стан дихальної, серцево-судинної та нервової систем.

На думку О. О. Шевченко, М. В. Мерзлікіна, Н. І. Чучи [7], під впливом занять тенісом в здобувачів вищої освіти спостерігається поліпшення зорово-моторної реакції та стану психофізіологічних функцій.

Використання великого тенісу як засобу дестигматизації здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами сприяє:

1. Зниженню рівня стигматизації. Здобувачі вищої освіти з особливими освітніми потребами починають сприйматися оточенням не через призму діагнозу, а як рівноправні партнери по грі, які володіють певними спортивними навичками.

2. Підвищенню рівня самооцінки та впевненості в собі. Регулярні успіхи в опануванні техніки гри, участі в парних і командних розіграшах формують позитивний образ «Я» і знижують почуття неповноцінності.

3. Розвитку соціальної інтеграції. Великий теніс створює природне спільне поле діяльності для здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами та без, сприяючи формуванню рівноправних міжособистісних відносин, толерантності та взаємоповаги.

4. Поліпшенню комунікативної компетентності. Тренування і участь в іграх вимагає активної вербальної та невербальної взаємодії, що сприяє розвитку навички спілкування в здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.

5. Зміні ставлення оточення. Здобувачі вищої освіти без особливих освітніх потреб, які займаються разом в змішаних групах, демонструють

зниження стереотипів і упереджень щодо здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.

Висновки. Систематичні заняття великим тенісом є ефективним засобом дестигматизації здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами, оскільки поєднує фізичну активність, емоційне залучення та соціальну взаємодію в умовах рівності та взаємоповаги.

Великий теніс сприяє переходу від сприйняття здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами через «діагноз» до сприйняття його як особистості з власними сильними сторонами та можливостями.

Перспективи подальших досліджень: вивчити ефективність поєднання занять великим тенісом із психологічними та соціальними технологіями підтримки для посилення дестигматизаційного ефекту.

Список використаної літератури

1. Баканова О. Ф. Ефективність занять тенісом у фізичному вихованні здобувачів вищої освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. пр. / за ред. О. В. Тимошенка. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. Вип. 2 (160) 23. С. 54–57.
2. Бурлака І. В., Лукачина А. В. Фізичне виховання: теніс : навч. посіб. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 75 с.
3. Жуков С. М., Лукачина А. В. Етапи технічної підготовки студентів у відділенні тенісу. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт* : зб. наук. пр. Чернігів : ЧНПУ, 2014. Вип. 112 (4). С. 112–114.
4. Король Т. А. Спортивні ігри як невід’ємна складова системи фізичного виховання вищих закладів освіти України. *Інноваційні пріоритети у розвитку науки* : матеріали ХХVII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Вінниця, 2019. Ч. 4. С. 58–63.
5. Степанова І. В., Алфьоров О. А., Коряка Є. О., Жорова О. Ю., Куслій В. М. Характеристика рухової активності студентів музичного мистецтва. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. пр. / за ред. О. В. Тимошенка. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. Вип. 2 (122) 20. С. 163–167.
6. Супруненко М. В., Коломейцева О. М. Особливості початкового навчання з тенісу студентської молоді в університеті неспортивного профілю. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. пр. / за ред. О. В. Тимошенка. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 6 (114) 19. С. 93–96.
7. Шевченко О. О., Мерзлікін М. В., Чуча Н. І. Порівняльний аналіз показників моторної функціональної асиметрії у студентів спортивної спеціалізації бадмінтон, теніс. *Спортивні ігри*. 2020. №3 (17). С. 115–124.